

Suomen Ääni- ja
kuvataallennetuottajat
ÄKT ry

Oikeusministeriö

Lainvalmisteluosasto

PL 25

00023 VALTIONEUVOSTO

ÄKT:n lausunto oikeusministeriön mietintöön "Teollis- ja tekijänoikeusasioiden keskittäminen markkinaoikeuteen" (2010:28)

Helsinki 12. toukokuuta 2010

Suomen Ääni- ja kuvataallennetuottajat ÄKT ry (ÄKT) on suomalaista äänitealaa kattavasti edustava järjestö. ÄKT:n jäseniä ovat Suomessa toimivat musiikkia tuottavat ja jakelevat yhtiöt. ÄKT edustaa yli 90 % suomalaisesta ääniteteollisuudesta ja äänitemarkkinoista.

ÄKT ry (ÄKT) esittää lausuntonaan mietinnöstä seuraavan:

1) Mikäli teollis- ja tekijänoikeusasioiden siirto markkinaoikeuteen toteutetaan, on markkinaoikeus resursoitava riittävästi

Ehdotettu teollis- ja tekijänoikeusasioiden siirtäminen on laajamittainen ja taloudellisesti sekä yhteiskunnallisesti merkittävä projekti.

ÄKT ei näe tekijänoikeudellisten asioiden siirtoa yleisistä alioikeuksista sinänsä välttämättömäksi. Mikäli siihen kuitenkin päädytään, ÄKT korostaa markkinaoikeuden resursoinnin merkitystä. Asioiden siirtämisellä ei tule tähdätä säästöihin, vaan teollis- ja tekijänoikeusasioiden nopeampaan ja entistä korkealaatuisempaan käsittelyyn.

Muistiossa todetaan aivan oikein, että oikeuksien tehokas ja korkealaatuinen täytäntöönpanojärjestelmä, mukaan lukien oikeussuojan saaminen, voi muodostaa Suomelle kilpailuedun. Se edellyttää kuitenkin riittävää ja pitkäaikaista panostusta sekä henkilökunnan määrään että sen jatkuvaan ja järjestelmälliseen koulutukseen.

2) Markkinaoikeuden olisi voitava käyttää taloustieteeseen perehtyneitä asiantuntijajäseniä myös tekijänoikeudellisissa riita-asioissa

Markkinaoikeus voi kilpailu- ja hankinta-asioita käsitellessään käyttää taloustieteeseen perehtyneitä asiantuntijajäseniä.

Tekijänoikeudellisissa riita-asioissa on usein keskeisesti kysymys "markkinahinnan" määrittämisestä, eli oikeuden käyttämisestä suoritettavan vastikkeen suuruudesta. Tämä on tyypillisesti tilanne mm. oikeuksien yhteisvalvontajärjestöjen ja oikeuksien käyttäjien välisissä erimielisyyksissä. Taloustieteellisen erityisosaamisen varmistaminen käsiteltäessä tekijänoikeudellisia riita-asioita markkinaoikeudessa on ensiarvoisen tärkeää tuomioiden korkean laadun varmistamiseksi. Mahdollisuus käyttää asiantuntijajäseniä, voisi olla myös tekijänoikeudellisten riita-asioden markkinaoikeuteen siirtoa puoltava seikka.

Ehdotetun lain markkinaoikeudesta 7 § toinen kappale on muutettava kuulumaan seuraavasti:

"Teollis- ja tekijänoikeudellisiin asioihin osallistuvalla asiantuntijajäseneltä edellytetään, että hän on suorittanut soveltuvan ylemmän korkeakoulututkinnon ja perehtynyt taloustieteeseen, asianomaiseen tekniikan alaan, tai patentointiin liittyviin kysymyksiin." (Esitetty muutos lihavoituna).

3) Markkinaoikeudelle on annettava erityinen toimivalta tekijänoikeuksien yhteisvalvontajärjestöjen ja käyttäjien välisissä korvausriidoissa

Nykyisellään on epäselvää, kuinka tekijänoikeuksien yhteisvalvontajärjestöjen ja käyttäjien väliset koskevat erimielisyydet ratkaistaan. Nyt useissa tapauksissa ainoa keino saattaa järjestöjen soveltamien tariffien kohtuullisuus tutkituksi on toimenpidepyyntö kilpailuvirastolle, mikä ei ole tarkoituksenmukainen tai järkevä toimiva tapa hintaerimielisyyksien ratkaisemiseksi.

Tekijäoikeuslain 54 §:ssä on säännöksiä riitojen ratkaisusta tietyissä oikeuksien yhteisvalvontaan liittyvissä tilanteissa, mutta laissa ei ole selkeää ja kattavaa säännöstä siitä kuinka yhteisvalvontajärjestöjen ja oikeuksia käyttävien tahojen väliset korvausriidat ratkaistaan.

Tehokkaiden ja varmojen riidanratkaisu mekanismien puute järjestöjen ja käyttäjien välisissä erimielisyyksissä on eurooppalaisella tasolla esille nostettu epäkohta. Sen on nähty mm. osaltaan jarruttaneen rajat ylittävien sisältöpalveluiden kehitystä Euroopassa. Euroopan komissio (Komission suositus 2005/737/EY) onkin suosittanut kaikille jäsenvaltioille riidanratkaisu mekanismien säätämistä, mm. Saksan ja Iso-Britannian mallin mukaan.

Mikäli tekijänoikeudelliset riita-asiat päätetään siirtää markkinaoikeuteen, on perusteltua samalla antaa oikeudelle erityinen toimivalta käsitellä kaikki tekijänoikeuksien yhteisvalvontajärjestöjen ja oikeuksien käyttäjien erimielisyydet, jotka liittyvät järjestöjen Suomessa yleisesti soveltamien tai ehdottamien tariffien tasoon ja muihin ehtoihin.

Kuten asiantuntijajäsenten käytön mahdollistaminen, erityisen tuomiovallan antaminen markkinaoikeudelle tässä ehdotetulla tavoin tukisi tekijänoikeudellisten riita-asioiden siirtämistä markkinaoikeuteen.

Jotta markkinaoikeuden erityistä tuomiovaltaa ei väärinkäytettäisi, on käyttäjille samalla asetettava velvollisuus suorittaa oikeudenkäynnin aikana joko olemassa olevan tariffin mukainen korvaus tai mikäli sellaista ei ole, oikeuden määräämä väliaikainen korvaus.

Tekijänoikeuslain 54 § 1 momenttiin on lisättävä uusi 1) kohta:

"Asia ratkaistaan erimielisyyden sattuessa välimiesmenettelyssä, jos kysymys on:

1) Tekijänoikeuksien käyttäjien ja lukuisia tietyn alan tekijöitä tai muita oikeudenhaltijoita edustavan järjestön soveltamien tai ehdottamien tariffien tasoon ja muihin ehtoihin liittyvästä riidasta. Käyttäjän on menettelyn aikana suoritettava järjestön yleisesti soveltaman tariffin mukainen korvaus tai mikäli sellaista ei ole välimiesten määräämä käytöstä väliaikaisen suoritettavan korvaus. Osapuoli voi milloin tahansa menettelyn aikana pyytää välimiehiä määräämään käytöstä väliaikaisesti sovellettavan korvauksen määrä ja käytön muut ehdot.." (Ehdotettu muutos lihavoituna).

3) On perusteltua säilyttää valitustie hovioikeuteen tekijän- ja teollisoikeudellisissa asioissa

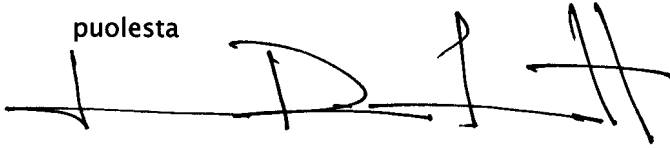
ÄKT yhtyy mietinnössä esitettyyn enemmistön kantaan, jonka mukaan tekijänoikeudellisissa riita-asioissa on säilytettävä valitustie hovioikeuteen.

Valitustie korkeimpaan oikeuteen olemassa olevilla lupaperusteilla, olisi ongelmallinen perusoikeusnäkökulmasta erityisesti tekijänoikeudellisissa hakemus- ja riita-asioissa. Tekijänoikeusasioissa oikeudenomistajana on usein luonnollinen henkilö. Valitustie markkinaoikeudesta suoraan korkeimpaan oikeuteen tarkoittaisi, että oikeus saada tuomio valitusasteessa käsiteltyksi jäisi toteutumatta 90 % tapauksissa.

Ehdotettu menettely olisi siis materiaalisesti ongelmallinen Euroopan Ihmisoikeussopimuksen 6 Artiklan "Access to Courts" vaatimuksen ja samalla Suomen perustuslain 21 §:n kannalta.

Suomen Ääni- ja kuvataallennetuottajat ÄKT ry

puolesta

A handwritten signature in black ink, consisting of a series of loops and strokes, positioned above the name Lauri Rechardt.

Lauri Rechardt

asianajaja